

Kortversion – Lärarmaterial, *Historien om Bodri*.

Den här kortversionen av lärarmaterialet saknar länkar, bilder och resumé. Den innehåller inte samma mängd bakgrundsmaterial.

1. Till pedagogen

En bok blir en pjäs

Teater Barbaras pjäs *Historien om Bodri* bygger på Hédi Frieds och Stina Wirzés barnbok med samma namn. Den skildrar en flickas erfarenheter av Förintelsen. Det här materialet visar på flera olika sätt att prata vidare om den upplevelsen i undervisningen. Välj de sätt som passar dig och dina elever!

Hunden och dockorna

I föreställningen växlar vi mellan lekfulla partier och mer dramatiska händelser. Hunden Bodri står i centrum och blir en figur som barnen kan identifiera sig med. Dockorna upprättar en distans till de dramatiska händelserna samtidigt som de gör det lättare att sätta sig in i situationerna som gestaltas.

Kort stund efteråt med samtal och frågor

Efter föreställningen stannar vi kvar en stund för att kunna fånga upp spontana funderingar från barnen. Vi berättar då lite mer om Hédi och hennes syster; att de finns i verkligheten och upplevde detta på riktigt. Vi berättar också att de kom till Sverige och att de fortfarande lever och mår bra.

Därefter hoppas vi att valda delar av det här materialet ska komma till användning på ett sätt som passar dig och dina elever.

Lycka till!

2. Varför *Historien om Bodri*?

Hédi Fried har märkt att ungdomar idag ofta har tagit intryck av falsk information som sår tvivel kring nazisternas gärningar under Andra världskriget. Hon menar att det är av största vikt att barn redan tidigt introduceras till relevant kunskap om Förintelsen. Teater Barbara är stolta över att ha fått förtroendet att föra hennes arbete vidare i teaterns form.

Demokrati - Mänskliga rättigheter - Barnkonventionen

För att kunna förstå innebörden av demokrati och mänskliga rättigheter behöver vi också kunskap om vad som kan hända när de inte finns. *Historien om Bodri* är på så sätt en universell berättelse ur barnets perspektiv om vad som kan hända när rasism och främlingsfientlighet får fritt utlopp.

Men vi tror också att berättelsen kan väcka barns positiva idéer och tankar om hur bra världen skulle kunna vara. Och vad vi tillsammans - med hjälp av demokrati, mänskliga rättigheter och barnkonventionen - kan göra för att förverkliga det.

3. Förberedelser

Elevernas förberedelse. Upplevelsen först – Fördjupning efteråt.

Vi tycker egentligen inte att ni behöver förbereda eleverna på något särskilt sätt. Några kanske kommer att ha läst boken *Historien om Bodri* men det är absolut inte nödvändigt. Vi menar att det är viktigt att möta föreställningen utan förutfattade meningar.

Pedagogens förberedelse – Råd från Rädda barnen

Att samtala om en föreställning som skildrar svåra saker är i sig inte farligt. Det viktiga är att visa att något är *pratbart* och att vi som vuxna är beredda att lyssna. Här följer några konkreta råd vi fått från Rädda Barnen:

- **Utgå från barnens frågor och funderingar.** Vi vuxna behöver inte kunna svara på allt. Det är ok att säga "Jag vet inte. Vad tror du? Vad tror ni hände?" Låt barnen prata om detta tillsammans.

- **Förmedla hopp** – Hédi och hennes syster överlever och de återförenas med hunden Bodri. Tillsammans kan vi se till att det här inte händer igen.

- **Förmedla trygghet.** Det är inte farligt i sig att barn blir berörda av en berättelse. Det viktiga är att de känner att de har de vuxnas stöd; här och nu kan vi hjälpas åt med det som känns jobbigt! Barn har egna funderingar kring existentiella frågor och i en trygg miljö väcks barnens egen klokskap!

Var inte rädd men beredd!

4. Koppling till läroplanen

I läroplanens första del slås bl.a. fast att:

- *Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.*

I beskrivningen av syftet med ämnet Svenska sägs bl.a.:

- *I mötet med olika typer av texter, scenkonst och annat estetiskt berättande ska eleverna ges förutsättningar att utveckla sitt språk, den egna identiteten och sin förståelse för omvärlden.*

På både låg- och mellanstadiet ska man bl.a. behandla:

- *Grundläggande mänskliga rättigheter såsom alla människors lika värde samt barnets rättigheter i enlighet med konventionen om barnets rättigheter (barnkonventionen).*

Glöm inte bort!

Ett samtal om en berättelse, där alla får komma till tals och där alla lyssnar på och respekterar varandra, är i sig att praktisera demokrati och mänskliga rättigheter.

5. Tre vägar till fördjupning

- Samtal om själva teaterföreställningen
- Demokrati - Mänskliga rättigheter - Barnkonventionen
- Historiska fakta

Samtal om själva teaterföreställningen

Det finns inga rätt eller fel när det gäller vad man tycker om en teaterföreställning. Ingens upplevelse av en föreställning är mer värd än någon annans. Man behöver inte vara överens och ska inte heller sträva mot en gemensam uppfattning. Men genom att prata med varandra om vad man sett, kan barnen få fler infallsvinklar, utveckla sina egna tankar och påverka varandras tankar, samt träna sig i att motivera sina åsikter och ta intryck av andras.

Formen

Det visar sig ofta att man kommer längre och djupare i sina tolkningar av ett konstverks innehåll om man börjar med att prata om formen, ungefär så som man tittar på bilder. Detta görs bäst genom att ställa frågor som inte är värderande. T.ex.:

- Hur såg scenbilden ut?
- Vilka karaktärer mötte vi?
- Hur såg de ut?

Innehållet

Ett annat sätt följa upp en föreställning kan vara att prata om dess innehåll och utgå från själva berättelsen och t.ex. fråga:

- Vad hände?
- Varför hände det?
- Hur påverkade det personerna i berättelsen?

Demokrati - Mänskliga rättigheter - Barnkonventionen

De mänskliga rättigheterna gäller alla. De är universella och gäller över hela världen oavsett land, kultur eller speciell situation. Rättigheterna lovar att alla människor är födda fria, de är lika mycket värda och beroende av varandra.

Efter att ha sett *Historien om Bodri* kan det vara på sin plats att prata mer om vad demokrati och mänskliga rättigheter egentligen innebär; hur det kan fungera på olika sätt; i samhället, i skolan, hemma. Och vad som kan hända när de inte finns.

Barnkonventionen

FN:s konvention om barnets rättigheter, eller barnkonventionen som den också kallas, innehåller bestämmelser om mänskliga rättigheter för barn. Alla länder (utom USA) har skrivit under och förbundit sig att följa reglerna. Sedan den 1 januari 2020 är Barnkonventionen lag i Sverige.

Utifrån läroplan/kursplan för er årskurs kan ni välja på vilket sätt ni arbetar vidare med frågor om demokrati, mänskliga rättigheter och barnkonventionen.

För de lite äldre eleverna

Att fundera kring: Demokratins dilemma

Hur samtalar vi om det faktum att alla vuxna inte tycker att demokrati eller mänskliga rättigheter är något bra?

- Hur gör vi om en majoritet skulle vilja avskaffa demokratin?
- Hur gör vi om en majoritet tycker att mänskliga rättigheter inte ska gälla?
- Hur gör vi om en majoritet tycker att mänskliga rättigheter inte ska gälla vissa människor?

Historiska fakta

Andra världskriget - Hitler - Nazism - Förintelsen.

Den djupare bakgrunden till *Historien om Bodri*; de historiska förloppen och mer detaljerad fakta kommer barnen förstås att lära sig mer om på högstadiet. Så beroende på i vilken ålder dina elever är får du själv avgöra på vilket sätt och i vilken utsträckning ni samtalar om detta. Men du bör vara beredd att lyssna på barnen om de har funderingar och frågor.

Utan att beskriva allt det fasansfulla måste vi ändå vara tydliga med att detta faktiskt har hänt. Hitler och nazisterna fanns. De startade Andra världskriget. De skapade koncentrationslägren och dödade miljontals människor, inte bara judar. Även romer, homosexuella, människor med funktionsnedsättningar eller personer som tyckte annorlunda än nazisterna, kunde fängslas och transporteras till lägren.

Skådespelarna berör detta lite grann i den samtalsstund vi har med barnen direkt efter föreställningen.

För de äldre eleverna

Antisemitism

Vi tror att det är fullt möjligt att prata med de lite äldre barnen om rasism och hat mot specifika grupper. Du som pedagog kan själva avgöra om och isf hur djupt ni kan gå in i frågan om antisemitism. Ibland kanske det räcker med att berätta att hat mot just judar kallas antisemitism.

Samtalet kan också beröra våra nationella minoriteter i Sverige, dvs judar, romer, sverigefinnar, tornedalingar och samer (urfolk). En möjlig frågeställning:

- Hur får vi alla att känna sig stolta över sitt ursprung? Så att alla fritt ska kunna säga: Jag är rom. Jag är jude. Jag är same osv.

6. Några repliker ur pjäsen att samtala kring

HÉDI: Marika är min bästa människovän. Hon bor på andra sidan staketet. Vi älskar hundar båda två. Och vispgrädde. Och att klättra i träd. Marika har också en hund – som heter Bandi.

MARIKA: Vad gör ni i synagogan egentligen?

HÉDI: Sjunger och ber böner mest. Vad gör ni i kyrkan?

MARIKA: Sjunger och ber böner mest.

HÉDI: Så ... samma.

MARIKA: Ja ... fast vi är kristna.

HÉDI: Ja. Och vi är judar.

- Vilken betydelse har likheter och skillnader när man är kompisar?

HÉDI: Vem är det som är på radion?

MAMMA: Han heter Hitler.

HÉDI: Varför är han så arg?

MAMMA: För för att det finns en massa saker som han inte tycker om.

HÉDI: Vad då för saker?

PAPPA: Judar. Han tycker inte om judar. Han vill starta ett krig.

HÉDI: Här?

MAMMA: Nej då. Inte här.

PAPPA: Någon annanstans. Långt borta.

HÉDI: Vi är ju judar?

PAPPA: Ja, det är vi. Men vi har inte gjort något fel, så vi behöver inte vara rädda.

- Hur kan man göra när man får höra eller se något (t.ex. på nyheterna eller på nätet) som man inte riktigt förstår, som man undrar över eller tycker är lite läskigt?

HÉDI: Det blir krig här ändå. En massa soldater kommer till vår stad. Hitler bestämmer över soldaterna och soldaterna bestämmer över mamma och pappa. Det är förbjudet för mig att leka och springa runt, jag får inte ens ta med Bodri ut, och jag får inte leka med Marika längre.

Hitler hatar mig fast han inte känner mig. Han hatar mig och min familj för att vi är judar. Det går inte att förstå.

- Vem får bestämma över barn?

- Hur kan de bestämma? I samhället? I skolan? I familjen?

- Vad ska/kan barnen själva bestämma?

HÉDI: Vad gör du?

SOLDATEN: Sitt still!

HÉDI: Varför rakar du av mitt hår?

SOLDATEN: För att bli av med lössen.

HÉDI: Men ... jag har inga löss.

SOLDATEN: Sitt still! Du kommer att få...

- Barn och vuxna kan känna att soldaten som rakade av Hédís hår är läskig. Vad tycker ni? Är det något av det soldaten gjorde som ni undrar över?

7. Två historier om Bodri – En bok och en pjäs

Om ni tar del av både boken och teaterförelställningen *Historien om Bodri* (oavsett i vilken ordning ni gör det) låt barnen t.ex. reflektera över:

- På vilket sätt skilde sig de olika upplevelserna åt?
- Vad fanns i den ena som inte fanns i den andra?
- På vilket sätt påverkade den första upplevelsen den andra.
- Finns det nackdelar med att ha läst en boken innan man ser förelställningen och tvärt om.